

Sygn.akt III AUa 428/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2012r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku,

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący : SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie : SA Władysława Prusator-Kałużna

: SO del. Marek Szymanowski

Protokolant : Agnieszka Maria Oleńska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku E. R.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji wnioskodawczyni E. R.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie

IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 lutego 2012 r. sygn. akt IV U 127/12

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 12 grudnia 2011r. i ustala, że nie ustalo ubezpieczenie społeczne rolników w stosunku do E. R. w okresie od 10 maja do 30 maja 2011r. od 10 września do 16 września 2011r. i od 10 listopada do 16 listopada 2011r.

Sygn. akt III AUa 428/12

UZASADNIENIE

Organ rentowy – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 12 grudnia 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 50, poz. 291 ze zm.) stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników E. R. w okresach od dnia 10 maja 2011 roku do dnia 30 maja 2011 roku, od dnia 10 września 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku oraz od dnia 10 listopada 2011 roku do dnia 16 listopada 2011 roku. W ocenie organu rentowego wnioskodawczyni w powyższych okresach podlegała powszechnemu systemowi ubezpieczeń w związku z zawartymi z Urzędem Miejskim w D. umowami zlecenia.

E. R. w odwołaniu od powyższej decyzji wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że w okresach od dnia 10 maja 2011 roku do dnia 30 maja 2011 roku, od dnia 10 września 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku oraz od dnia 10 listopada 2011 roku do dnia 16 listopada 2011 roku podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 15 lutego 2012 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że E. R. od dnia 1 stycznia 1988 roku z mocy ustawy podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. W 2011 roku wnioskodawczyni pełniła obowiązki sołtysa wsi S.. W związku z powyższym E. R. zawarła z Gminą D. umowy zlecenia na pobieranie opłat. W dniu 10 maja 2011 roku wnioskodawczyni zawarła umowę nr (...) na okres od dnia 10 do dnia 17 maja 2011 roku, na mocy której zobowiązała się do wykonywania obowiązków inkasenta zobowiązania pieniężnego tj. podatku rolnego, podatku leśnego i podatku od nieruchomości. Za te czynności otrzymała wynagrodzenie w wysokości 7% od zainkasowanej sumy tj. w kwocie 111 złotych, od którego Urząd Miasta odprowadził składki na ubezpieczenie społeczne. Następnie E. R. zawarła umowę nr (...) z dnia 14 maja 2011 roku zawarta na czas od dnia 14 maja 2011 roku do dnia 28 października 2011 roku na pobieranie opłaty miejscowej od osób przebywających w celach turystycznych. Wynagrodzenie miało stanowić 10% opłaty miejscowej. Umowę tą ubezpieczona wypowiedziała w dniu 30 maja 2011 roku. Wnioskodawczyni zawarła także w dniu 12 września 2011 roku umowę nr (...) na okres od dnia 12 września 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku zobowiązującą ubezpieczoną jako inkasenta do poboru łącznego zobowiązania pieniężnego. Za wykonane czynności ubezpieczona otrzymała wynagrodzenie w kwocie 69 złotych, od którego odprowadzono do organu rentowego składki na ubezpieczenie społeczne. Następnie E. R. zawarła w dniu 10 listopada 2011 roku umowę nr (...) na okres od dnia 10 do dnia 16 listopada 2011 roku również na wykonywanie obowiązków inkasenta zobowiązania pieniężnego. Z tego tytułu otrzymała wynagrodzenie w kwocie 69 złotych, od którego Urząd Miasta odprowadził składki na ubezpieczenie społeczne. Sąd Okręgowy mając na uwadze treść art. 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników uznał, że skoro E. R. zawarła umowy zlecenia, została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego w ZUS i zostały odprowadzone z tego tytułu składki, to nie ma możliwości, żeby w tym samym okresie podlegała ubezpieczeniu rolniczemu. Zdaniem Sądu Okręgowego nie jest trafne stanowisko ubezpieczonej powołującej się na stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, iż gminy nie powinny z sołtysami zawierać takich umów zlecenia, jak w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy uznał, że skoro umowy zlecenia zostały zawarte i płatnik składek odprowadził od nich składki w powszechnym systemie ubezpieczenia, to w niniejszej sprawie nie ma możliwości oceny zasadności zawartych umów zlecenia. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

E. R. zaskarżyła powyższy wyrok w całości. Z treści apelacji wynikało, iż E. R. wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że w okresach od dnia 10 maja 2011 roku do dnia 30 maja 2011 roku, od dnia 10 września 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku oraz od dnia 10 listopada 2011 roku do dnia 16 listopada 2011 roku podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie zawarcia przez E. R. z Urzędem Miast w D. umów zlecenia, jednakże dokonał błędnej interpretacji przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników uznając, że umowy te skutkują ustaleniem niepodlegania w tych okresach przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym rolników.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było, czy zawarcie przez E. R. występującą w roli sołtysa wsi S. z gminą D. umów zlecenia dotyczących zobowiązania do pobierania podatków na terenie sołectwa, stanowiło tytuł podlegania powszechnemu systemowi ubezpieczenia i jednocześnie powodowało ustanie wobec wnioskodawczyni ubezpieczenia społecznego rolników.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 roku, Nr 142, poz. 1591 ze zm.) sołectwo jest jednostką pomocniczą wobec gminy. Organy gminy sprawują nadzór nad działalnością organów jednostki pomocniczej. Organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a organem wykonawczym - sołtys korzystający z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym (art. 36 ust. 1 i 3 ustawy). Występując w takiej roli sołtys wykonuje swoje zadania

społecznie, ponieważ ustawa nie przewiduje żadnej rekompensaty finansowej, ani możliwości uregulowania tego problemu przez radę gminy. Do sołtysów nie mają również zastosowania postanowienia art. 25 ust. 4 i 5 ustawy dotyczące uprawnień radnych i członków komisji rady gminy do diet i zwrotu kosztów podróży służbowych. Za wykonanie innych czynności stosowną rekompensatę mogą natomiast przewidywać przepisy szczególne, a także uchwały rady gminy zlecające sołtysom wykonywanie zadań. Jednocześnie należy wskazać, że w myśl art. 40 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy. Akty prawa miejscowego ustanawia rada gminy w formie uchwały (art. 41 ust. 1 ustawy).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że uchwała rady miejskiej w D. z dnia 16 lutego 1995 roku nr VII/A6/95 (k. 24) w sprawie poboru łącznego zobowiązania pieniężnego od osób fizycznych w drodze inkasa, określenia inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso jest obowiązujący aktem prawa miejscowego. Na podstawie tej uchwały zarządzono pobór łącznego zobowiązania pieniężnego podatku rolnego, podatku od nieruchomości i podatku leśnego od osób fizycznych w drodze inkasa, i powierzono pobór łącznego zobowiązania pieniężnego sołtysom poszczególnych wsi (§ 1 uchwały). Wobec takiej treści uchwały E. R. jako sołtys wsi S. została z mocy prawa zobowiązana do poboru tych podatków. W tym wypadku wnioskodawczyni, występowała w roli organu pomocniczego, natomiast nie w roli zleceniobiorcy. Źródłem takiego zobowiązania nie jest umowa, lecz stosunek administracyjnoprawny. Zobowiązanie polega bowiem na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien to świadczenie spełnić (art. 353 § 1 kc). Jednakże w niniejszej sprawie, E. R. pobierając podatki zgodnie z uchwałą rady gminy nie występowała w roli dłużnika, lecz w roli organu realizującego zadania publicznoprawne. Nie bez znaczenia jest także okoliczność, że zawarcie każdej umowy następuje przez złożenie oświadczenia woli drugiej stronie. W przypadku umów zlecenia zawartych w niniejszej sprawie, nie było możliwości, ani potrzeby składania przez E. R. jakichkolwiek oświadczeń woli w kwestii pobierania podatków, bowiem jest to jej obowiązek związany z piastowaniem funkcji sołtysa, nie zaś zobowiązanie zależne od woli. Stąd też podsumowując powyższe, czynności wykonywane przez E. R. występującą w roli sołtysa wsi w żadnym razie nie były czynnościami wykonywanymi w ramach umów zlecenia, lecz stanowiły realizację obowiązków nałożonych na nią przez akty prawa miejscowego. Wobec powyższego umowy zlecenia zawarte przez E. R. z gminą D. należało w niniejszej sprawie potraktować jako nieistniejące, skoro w rzeczywistości określały one obowiązki nałożone na wnioskodawczynię na podstawie aktu prawa miejscowego. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zgadza się ze stanowiskiem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyrażonym w piśmie z kwietnia 2009 roku (k. 29-31), iż uchwała rady gminy stanowi konieczny, jak również wystarczający akt, na podstawie którego może być powierzona funkcja inkasenta, w tym wypłacenie wynagrodzenia w związku z pełnieniem tej funkcji.

Zatem skoro E. R. w spornych okresach od dnia 10 maja 2011 roku do dnia 30 maja 2011 roku, od dnia 10 września 2011 roku do dnia 16 września 2011 roku oraz od dnia 10 listopada 2011 roku do dnia 16 listopada 2011 roku wykonywała obowiązki publicznoprawne, nie zaś zobowiązanie cywilnoprawne wynikające z umów zlecenia, to w tych okresach nadal podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak sentencji wyroku.